

Sukumatrikkelin johdantoluku hieman lyhennettynä

(Tom Krusius, Hannu Mustakallio ja Martti Mustakallio 10.2.2024)

Käsillä oleva sukumatrikkeli on Henrik ja Laura Schwartzbergin sukuseuran ensimmäinen julkaisu. Henrik Schwartzberg oli Pyhäjoella syntynyt pappi (1811–1857), joka päätyi toimimaan Säräisniemen (nykyisen Vaalan) seurakunnan kappalaisena ja kuoli 1857. Laura o.s. Stenbäck oli hänen hieman nuorempi puolisonsa (1816–1885), joka kuoli vajaat 30 vuotta myöhemmin lisälmeen kuuluneella Vieremällä. Säräisniemestä, joka on nykyisin Oulujärven rannalla sijaitseva kylä, onkin tullut Schwartzbergin–Mustakallion suvun ”pyhä paikka”.

Henrikillä ja Lauralla oli kymmenen lasta (seitsemän poikaa ja kolme tytärtä), joista yksi tytär kuoli pienenä ja yksi poika naimattomana. Papeja perheestä tuli yhteensä viisi, lisäksi yksi lukkari. Melkein kaikki toimivat pohjoisessa eli Kuopion hiippakunnassa. Papeista tunnetuimpia olivat veljekset Kuopion tuomiorovasti Johannes Schwartzberg ja lähetysjohtaja Jooseppi Mustakallio.

Jälkeläiset viettivät Rokualla (Utajärvellä) elokuussa 2011 Henrik Schwartzbergin syntymän 200-vuotismuistoa. He perustivat Henrik ja Laura Schwartzbergin sukuseuran. Nimessä on erityistä myös naispuolisen esivanhemman muiston vaaliminen.

Sukuseuran tavoitteisiin kuuluu sääntöjen mukaan selvittää Henrik ja Laura Schwartzbergin sekä heidän jälkeläistensä vaiheita ja historiaa, vaalia Schwartzbergin–Mustakallion suvun perinteitä, edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta suvun jäsenten keskuudessa sekä tehdä sukuseura- ja sukututkimustyötä tunnetuksi. Nyt olemme toteuttamassa sääntöjen kirjauksia.

Rekisteröitymisen jälkeen sukuseura aloitti toimintansa elokuussa 2014. Sen nykyisestä johdosta useimmat kuuluivat jo ensimmäiseen hallitukseen. Sukuseura on pitänyt vuodesta 2016 lähtien kolmen vuoden välein kolme sukukokousta, ja siihen kuuluu tällä hetkellä noin 100 jäsentä. Hallituksessa on edustettuna viisi sukuhaaraa (Jaakko, Johannes, Jooseppi, Maria ja Heikku). Myös kahden muun haaran (Kusti ja Hanna) jäseniä kuuluu sukuseuraan. Yhteen haaraan (Kalle) sukuseura ei ole saanut toistaiseksi yhteyttä.

Erityisesti Johanneksen haara on keskittynyt myös omaan toimintaansa. Sillä on yhdistys Murron kävijät ry, joka tarjoaa Johannes Schwartzbergin jälkeläisille mahdollisuuden kokoontumiseen ja virkistäytymiseen Kallaveden Murron saarella Kuopiossa. Lisäksi Johanneksen pojan Henrik (Henti) Schwartzbergin jälkeläiset muodostavat oman yhteisön. Tämä on ylläpitänyt Lahdesta käsin toimivaa metallialan yritystä (Raute), joka on pörssiin listattu yhtiö, mutta jossa suku on edelleen pääomistajatahona.

Henrik ja Laura Schwartzbergin sukuseura aloittaa julkaisutoimintansa tällä julkaisulla, johon sisältyy kolmenlaisia aineksia.

Ensinnäkin kyseessä on Schwartzbergin–Mustakallion suvun neljän ensimmäisen polven matrikkeli. Se käsittää henkilötiedot Henrikistä ja Laurasta sekä kolmesta seuraavasta sukupolvesta.

Tämä rajoitus johtuu nykyisin voimassa olevasta lainsäädännöstä: voimme julkaista tietoja vain henkilöistä, jotka ovat edesmenneitä tai joiden syntymästä on kulunut vähintään sata vuotta. Elävien henkilöiden tietojen julkistamiseen tarvitaan erityinen lupa, jonka olemme pyytäneet asianomaisilta. Tällaisia henkilöitä sukumatrikkeliin sisältyy kymmenkunta; osa heistä on sukuun liittyneitä puolisoita.

Sukuseura on tallettanut myös myöhempiä henkilötietoja niin sanottuun sukutietokantaan, jonka avoimuus noudattaa nykyisiä säädöksiä. Käytännössä se on seuran hallituksen käytössä, muille emme voi luovuttaa tietoja.

Sukumatrikkeli on antanut nimensä koko käsillä olevalle julkaisulle. Myöhemmin tarkoituksenamme on julkaista erityinen sukuhistoria. Käsittelisimme siinä Henrikin ja Lauran polveutumista 1500-luvulta saakka, heidän elämänvaiheitaan, heidän lastensa historiaa sekä pyrkimyksiä sukuhaarojen keskinäisen yhteistyön rakentamiseksi (myös sukuseuran historiaa).

Käsillä olevalla julkaisulla on kolme toimittajaa, joista kukin vastaa yhdestä osa-alueesta. Varsinaisen sukumatrikkelin on toimittanut sukuseuran hallituksen jäsen Tom Krusius. Kaksi muuta toimittajaa ovat eri tavoin avustaneet häntä.

Sukumatrikkeli on laadittu yleisesti käytetyllä *Sukujutut.fi*-ohjelmalla, johon sisältyy myös rajoituksia. Emme esimerkiksi voi kirjoittaa hakasulkuja kaarisulkujen sisälle, vaan joudumme käyttämään molemmissa tapauksissa kaarisulkuja. Joitakin tietoja joudumme lisäämään manuaalisesti jälkikäteen. *Sukujutut.fi*-tietokannan sijasta puhumme mieluummin Henrik ja Laura Schwartzbergin jälkeläisten tietokannasta.

Sukumatrikkeliin on koottu tietoja henkilöiden etunimistä sekä omista (o.s.), entisistä (e.) ja myöhemmistä sukunimistä. Jokaisen sukulaisen osalta olemme joutuneet erikseen harkitsemaan käytettävää nimimuotoa.

Käytämme yleensä ensimmäistä etunimeä, mutta joskus siitä poikkeavaa nimeä, joka on merkitty sulkuihin ja/tai alleviivattu. Ongelmia ovat tuoneet myös erottelu "viralliseen" ja siitä poikkeavaan käyttöön suvun ja perheen piirissä sekä kehitys vierasperäisestä nimestä suomenkieliseksi.

Osa sukulaisista on eri syistä halunnut jäädä sukunimeltään Schwartzbergiksi, jolloin myös etunimi olisi luontevinta ilmaista alkuperäisenä. Niinpä puhumme *Suomen kansallisbiografian* käytännön mukaisesti Johannes Schwartzbergin pojasta Henrik Schwartzbergista, emme Hentistä, niin kuin suvun piirissä on yleisesti tehty.

Sukunimen muutoksia, lähinnä Schwartzbergista Mustakallioksi, on tarkastelemanamme aikana tapahtunut runsaasti, niin kuin matrikkelista ilmenee. Olemme merkinneet muutosvuoden (lähinnä 1906), jos se on ollut yleisesti tiedossa; olemme myös pyytäneet tietoa sukuseuran jäseniltä. Entiseen nimeen viittaamme e.-lyhenteellä.

Puhumme esimerkiksi Henrikin ja Lauran esikoisesta Kusti Mustakalliosta, emme Gustaf Schwartzbergista, niin kuin hänen alkuperäinen nimimuotonsa kuului. Samalla olemme huomanneet, että Haapajärven lukkari saattoi esiintyä rahvaalle suomalaistetulla nimellään, sivistyneistölle (myös hautakivessä) vanhalla.

Sukumatrikkelista käyvät selville myös syntymäaika ja -paikka, kuolinaika ja -paikka, vihkimäaika ja -paikka, ammatti tai tutkinto sekä vanhemmat ja lapset.

Tiedoissa on eri lähteissä voinut olla ristiriitaisuuksia. Ne olemme pyrkineet ratkaisemaan esimerkiksi yhteydenotoilla kirkkoherranvirastoihin tai digi- ja väestötietovirastoon, Suomen Sukututkimusseuran luetteloiden tai hautakivihakemistojen avulla tai katsomalla hautakivien tekstejä. Pyrkimyksenä on ollut mahdollisimman luotettavan ja johdonmukaisen tiedon esittäminen.

Toiseksi julkaisemme sukumatrikkelin yhteydessä poikkeuksellisen runsaasti (lähes 160 kappaletta) valokuvia sen piiriin kuuluvista henkilöistä. Ne esittävät joko yksittäisiä aikuisia sukulaisia tai heidän lapsiaan. Henrikistä ei ole olemassa valokuvaa, Laurasta on, varhaisin 1860-luvun ensimmäiseltä puoliskolta.

Valokuvat on koontanut ja toimittanut seuran hallituksen jäsen ja taloudenhoitaja Martti Mustakallio.

Kolmanneksi tähän sukumatrikkeliin kuuluu 68 lyhyttä elämäkertaa, joista käytämme nimitystä *elämäkuvauus*. Elämäkuvaukset liittyvät kolmanteen ja neljäänteen sukupolveen; ne eivät siis koske Henrikiä ja Lauraa eivätkä heidän lapsiaan.

Elämäkuvauksia olemme saaneet eniten Johanneksen haarasta (noin puolet eli 33 kappaletta, joista Henrikin eli Hentin joukkoa 12), sen jälkeen Jaakon (18), Joosepin (9), Kustin (3) ja Marian (3) jälkeläisistä. Niitä on myös Heikun ja Hannan haaroista, vaikka määrä jää ”pakolliseen” yhteen.

Julkaisumahdollisuus on joka tapauksessa ollut avoin kaikille haaroille.

Kaikki kirjoitukset olemme mielellämme ottaneet vastaan ja julkaisseet. Erityisesti Johanneksen Henrik-pojan (Hentin) jälkeläiset ovat kirjahankkeen loppuvaiheessa aktivoituneet tuottamaan elämäkuvauksia.

Puutteista huolimatta olemme katsoneet kaikki tarjotut tai kysytyt elämäkuvaukset julkaisemisen arvoisiksi. Ne lisäävät tietoaamme Schwartzbergin–Mustakallion suvun vaiheista.

Elämäkuvauksia-osasto sisältää aluksi luettelon kaikista siinä mukana olevista suvun jäsenistä nimeen, elinvuosineen ja sukuhaaroineen. Digitaalisessa versiossa elämäkuvaukset avautuvat klikkaamalla alkuluettelossa olevaa nimeä. Klikata voi myös esimerkiksi sukulaisen vanhempia.

Tämä julkaisu sisältää tietoja myös naisten osuudesta (43 %) elämäkuvauksissa.

Elämäkuvaukset ovat lähinnä jälkeläisten kirjoittamia. Niissä on pyritty yhdistämään asianomaisen yleinen ja paikallinen merkitys sekä toiminta perheen ja suvun piirissä.

Elämäkuvaukset ovat kuuluneet kolmannen toimittajan Hannu Mustakallion vastuualueeseen. Hän on myös editoinut kaikki artikkelit.

Elämäkuvauksen laajuus on enintään noin 2 000 merkkiä eli yksi sivu. Kaikkia kohdehenkilöitä koskevat artikkelit ovat suurin piirtein yhtä laajoja, vaikka heidän merkityksensä sekä suvun että yhteiskunnan piirissä on vaihdellut.

Kunkin elämäkuvauksen otsikossa mainitaan vain sukulaisen etu- ja sukunimi (mitä nimimuotoa asianomainen käytti elämänsä lopulla virallisissa yhteyksissä) sekä elinvuodet. Tarkemmat henkilötiedot ja sukulaisyhteydet näkyvät varsinaisesta sukumatrikelista kunkin perheen kohdalta.

Jos ”virallinen” nimimuoto poikkeaa suvun tai perheen piirissä käytetystä, ilmoitamme ”virallisen” nimen. Yleisesti käytössä ollut poikkeuksellinen etunimimuoto mainitaan vain erityistapauksissa (sukumme historiankirjoittaja Hannes, ei Johannes Mustakallio).

Artikkelien lopuksi saatetaan mainita, mihin arkistoon, julkaisuun tai lehden numeroon ainakin osa tiedoista perustuu. Useimmat kirjoitukset hyödyntävät eräänlaista kokemustietoa, jota ei ole tarvinnut dokumentoida. Lopuksi esitetään kirjoittajan pelkkä nimi.

Osa artikkeleista on syntynyt usean kirjoittajan yhteistyönä, jolloin kirjoittajien järjestyksellään on merkitystä. Muutama artikkeli perustuu alun perin sukkokouksessa esitettyyn muistelukseseen tai muissa yhteyksissä aiemmin julkaistuun artikkeliin. Eräät kirjoitukset ovat alkujaan syntyneet Murron 100-vuotisjuhlaan Kuopioon (2006).

Johannes Schwartzbergin 13 lapsesta enemmistö (8) on saanut oman elämäkuvauksen. Hänen Jaakko-veljensä pojasta Johannes Jaakosta ja hänen puolisostaan sekä jokaisesta kahdeksasta lapsesta on omat elämäkuvaukset.

Elämäkuvauksen kirjoittajista titteleineen, paikkakuntineen ja mahdollisine sähköpostiosoitteineen julkaistaan vielä erillinen luettelo.

Sukuseura pyrkii yhdistämään perinteisen printtijulkaisemisen ja nykyaikaisen digitaalisen julkaisemisen: se tarjoaa digitaalisen julkaisun ilmaiseksi kaikille vuoden 2024 jäsenmaksun maksaneille samoin kuin kirjoittajille. Pyrimme hyödyntämään digitaalista julkaisemista erilaisia klikkausmahdollisuuksia tarjoamalla.

Tämä julkaisu vahvistaa epäilemättä sukumme ja sen eri haarojen yhteenkuuluvuutta.

Kiitämme Sanna Vuornos-Vistoa, joka sukuseuran hallituksen nimeämänä on osallistunut loppuvaiheessa yhteiseen työskentelyyhmämme. Kiitos myös Rauno Endénille monenlaisesta käytännön avusta julkaisuhankkeemme hyväksi.

Toivotamme tämän julkaisun lukijoille kiinnostavia hetkiä meille läheisen sukuhistorian parissa.

Espoossa/Joensuussa/Vihdissä 10.2.2024

Tom Krusius, Hannu Mustakallio ja Martti Mustakallio